Aan de leden

Datum
24 februari 2022
Kenmerk
TFI/U202200166
Lbr. 22/010
Telefoonnummer
070-3738393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Asiel

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Na de oproep van het vorige kabinet in de zomer van 2021 hebben gemeenten de afgelopen maanden een prestatie van formaat geleverd ten aanzien van de opvang van asielzoekers en de huisvesting van vergunninghouders. De huisvestingstaakstelling van 2021-II is behaald en daarnaast zijn gemeenten erin geslaagd de achterstand voor een deel in te lopen. Gezien de situatie op de woningmarkt is dat een fantastisch resultaat. Ook hebben gemeenten gebruikgemaakt van de Hotel- en Accommodatieregeling en zijn meerdere gemeenten gestart met de realisatie van een zogenoemde tussenvoorziening voor statushouders.

In een eerdere bestuurlijke brief (19 november 2021) aan de commissarissen van de Koning, de gedeputeerden en de burgemeesters en wethouders is aangegeven dat de opvangcapaciteit voor 2022 en 2023 moet groeien naar 42.000.

Op 14 februari 2022 hebben de staatssecretaris voor Asiel en Migratie, de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening weer een bestuurlijke brief gestuurd aan de medeoverheden, waarin zij aangeven wat dat betekent voor de opvangcapaciteit voor asielzoekers en de huisvestingsopgave voor statushouders. Dit komt erop neer dat gemeenten de komende maanden weer aan de slag moeten met vervanging of verlenging van de tijdelijke en noodopvangplekken, en blijven inzetten op de huisvesting van vergunninghouders.

Opvang asielzoekers

Ook de komende periode wordt er dus veel gevraagd van gemeenten. Daarbij is het van belang dat alle gemeenten bijdragen en de afspraken uit de Flexibiliseringsagenda worden uitgevoerd.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

We roepen gemeenten op om samen met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en de Provinciale Regie Tafels (PRT's) de schouders eronder te zetten om de extra benodigde plaatsen voor vluchtelingen te realiseren. De VNG ondersteunt waar nodig de gemeenten.

Verdeelsystematiek volgens Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen
De totale verwachte capaciteitsbehoefte aan opvangplekken bedraagt vanaf 1 januari 2022 tot en met 1 juli 2023 42.000 opvangplekken.[1] Bij deze prognose is er vanuit gegaan dat de achterstand op de taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders (5.586 in totaal) wordt ingelopen vóór 1 juli 2022.

Voor de verdeling van de benodigde aanvullende opvangcapaciteit per provincie op middellange termijn van 10.157 opvangplekken wordt een geactualiseerde verdeelsystematiek gehanteerd, zoals wordt toegelicht in de brief van de regering (conform besluitvorming in de LRT van 19 januari 2022). De verdeelsystematiek is gebaseerd op de in 2020 vastgestelde uitgangspunten in de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen. Deze Uitvoeringsagenda is in mei 2020 door alle partijen die deelnemen aan de LRT vastgesteld. De uitgangspunten zijn:

- Meer verspreid opvanglandschap over Nederland realiseren
- Provincies die al relatief veel opvang bieden, moeten ontlast worden bij de aanwijzing van benodigde extra plekken.

Nieuwe college- of raadsakkoorden
In de brief van het kabinet wordt aangegeven dat vanaf maart wederom een tekort ontstaat in de opvang en wordt gevraagd om tijdige vervanging van tijdelijke opvangplekken en noodopvang. We realiseren ons dat deze vraag samenvalt met de gemeenteraadsverkiezingen. We roepen gemeenten op om hier in de nieuwe collegeakkoorden aandacht aan te schenken, en om samen met de provincies en COA aan de PRT een gezamenlijk uitvoeringsplan op te stellen. Het is belangrijk om hierbij alle noodzakelijke disciplines binnen de gemeente te betrekken: huisvesting, veiligheid, integratie & inburgering en zorg. Dit geldt zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau. Op de VNG-site[2] vindt u hierover handreikingen en informatie.

Er is in de brief speciale aandacht voor de opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV-ers) en zogenaamde Veilige Landers (sobere opvang). De VNG zal samen met gemeenten onderzoeken of hiermee, en zo ja in welke mate, hogere kosten zijn gemoeid op het terrein van veiligheid en zorg. Als dat het geval is zullen we met het rijk spreken over vergoeding van deze kosten. De extra kosten van gezamenlijk €10 miljoen euro, die gemeenten maken voor de verlengde opvang van AMV-ers van 18-21 jaar, worden in 2022 eenmalig vergoed. De VNG overlegt met het rijk over structurele vergoeding van deze kosten vanaf 2023.

"Bestuurlijke aanwijzingen opvang" van december 2021
Het is gebleken dat voor de aanwijzing die de voormalig demissionair staatssecretaris voor Asiel en de minister van BZK medio december 2021 aan Gorinchem, Enschede, Venray en Regio Rotterdam gaven, iedere juridische grondslag ontbeerde. De aanwijzingsbevoegdheid waarmee de gemeenten gedwongen konden worden maatregelen te nemen en die in de brieven werd

[1] Speciale doelgroepen die COA opvangt, zoals bijvoorbeeld AMV-ers, zijn hier inbegrepen
[2] https://vng.nl/publicaties/integrale-uitvoeringsagenda-van-asiel-tot-en-met-integratie
https://vng.nl/artikelen/wegwijzer-asielopvang-en-huisvesting
https://vng.nl/artikelen/raadgever-van-asiel-tot-en-met-integratie

gesuggereerd was nergens wettelijk verankerd. De toenmalige staatssecretaris heeft in antwoord op Kamervragen daarom aangegeven dat de aanwijzing moet worden gezien als politieke aanwijzing, ofwel een zeer dringend bestuurlijk verzoek.

In het regeerakkoord wordt aangekondigd dat de regering het instrument ‘aanwijzing’ vaker wil inzetten (niet beperkt tot asielopvang). Gemeenten, en VNG namens gemeenten, hebben vanaf het begin aangegeven dat een aanwijzing niet past in de bestuurlijke verhouding waarin rijk en medeoverheden beogen gelijkwaardig als één overheid samen te werken binnen de asiel- en migratieketen. De VNG verzet zich dan ook tegen een generieke aanwijzingsmogelijkheid zoals in het regeerakkoord wordt gesuggereerd. Voor het investeren in goede bestuurlijke verhoudingen onderschrijft de VNG de noodzaak om gezamenlijk aan een bestendige oplossing voor de asielopgave te werken, conform de afspraken in de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen. De VNG gaat ervan uit dat het werken met een “aanwijzing” eenmalig was.

Regeerakkoord
In het regeerakkoord is een investering van €200 miljoen euro opgenomen om de asielketen stabieler en toekomstbestendiger te maken. Deze investering lijkt in de tekst van het regeerakkoord uitsluitend bedoeld voor de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND) en het COA. Het is voor gemeenten van belang dat deze investering niet alleen bestemd is voor de opschaling bij IND en het COA, maar ook voor het maken van een structurele omslag in de samenwerking binnen de asiel- en migratieketen. Op dezelfde weg door blijven gaan met alleen meer middelen voor COA en IND is geen optie voor gemeenten. De VNG vraagt het rijk dan ook te investeren in een nieuwe rolverdeling, uitvoeringswijze en samenwerking tussen overheden en uitvoeringspartners. Met als doel een toekomstbestendige opvang, met ruimte voor kleinschaliger locaties waar ook andere doelgroepen opgevangen kunnen worden en met voldoende aandacht voor maatschappelijk draagvlak. Een deel van de aangekondigde extra investeringen zou hieraan moeten worden besteed.

Huisvesting vergunninghouders
Taakstelling 2021 II gehaald
De inzet van gemeenten bij de huisvesting van vergunninghouders is een groot compliment waard; dat wordt ook bevestigd in de brief van het kabinet. Gemeenten hebben de doelstelling om de achterstand met ten minste 1500 personen in te lopen gehaald. Er zijn in totaal 12.787 personen gehuisvest in de tweede helft van 2021. Daarnaast zijn 71 mensen ondergebracht via de hotelregeling. Wel zijn er grote verschillen tussen provincies. Tot 1 juli 2022 moet het resterende deel van de achterstand worden ingehaald, bovenop de nieuwe taakstelling. Gezamenlijk zijn dit 13.728 personen. In verband met het vervallen van veel opvanglocaties in maart, is het van belang dat het hoge tempo van eind 2021 wordt voortgezet in de eerste maanden van dit jaar.

Regionale tussenvoorziening en integratie/participatie
Op verschillende plekken in het land wordt gewerkt aan de uitwerking van regionale tussenvoorzieningen. Gemeenten geven aan dat o.a. de samenloop met aanpalende wetgeving op het terrein van zorg, inburgering en participatie voor knelpunten zorgt in de regionale uitvoering. De VNG zet zich in voor een gezamenlijke aanpak van deze uitvoeringsvraagstukken. Momenteel wordt verkend waar gemeenten tegenaan lopen en op welke manier het rijk hier mogelijk bij kan ondersteunen. Om een concreter beeld van de (financiële) ondersteuningsbehoefte te krijgen is vrijdag 14 januari een werksessie georganiseerd voor gemeenten die hiermee aan de slag zijn of (overwegen te) gaan. Na deze werksessie is besloten om concrete vraagstellingen verder uit te

werken in samenwerking met rijk, provincies en gemeenten; via de VNG-site (nieuws en forum) zullen we zo snel mogelijk meer informatie verspreiden.

Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV)

Het regeerakkoord beoogt de landelijke vreemdelingenvoorziening (LVV) uit te breiden naar een landelijk dekkend netwerk, waarbij de opvang altijd gericht is op terugkeer. Dit, in tegenstelling tot de huidige pilots met de LVV. Zelfstandige gemeentelijke opvang zou in dat geval niet meer nodig zijn en wordt door het rijk niet meer gefinancierd. Dit is voor gemeenten niet acceptabel. Het terugbrengen van de LVV tot opvang, voorafgaand aan vertrek uit Nederland, sluit niet aan bij de complexe situatie van de doelgroep. Het zorgt ervoor dat een grote groep tussen wal en schip valt. Zij zullen in een gemeente verblijven zonder recht op een voorziening. In de praktijk zou dat betekenen dat de positieve effecten van de LVV op de leefbaarheid en openbare orde teniet worden gedaan en dat de opgebouwde samenwerkingen worden aangetast. Op korte termijn vindt hierover met de nieuwe staatssecretaris een gesprek plaats.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur